

Miljödepartementet
Kemikalieenheten
Diarienummer:
M2022/01516

Yttrande

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING

om hållbar användning av växtskyddsmedel och om ändring av förordning (EU) 2021/2115

Hushållningssällskapens Förbund har beretts möjlighet att yttra sig över EU-kommissionens förslag till förordning om hållbar användning av växtskyddsmedel. Yttrandet har skrivits av Anders Adholm, Marcus Pedersen och Klara Löfkvist.

Sammanfattning

Att minska användningen av kemiska bekämpningsmedel är en god intention som Hushållningssällskapen i grunden stöder. I Sverige har vi under många år arbetat aktivt med att minska riskerna med att använda kemiska bekämpningsmedel och det är en stor utmaning att nå det nya minskningsmålet med 35 till 50 %. För att nå målet kommer det troligtvis att krävas mer än både IPM-åtgärder och användning av precisionsodlingsteknik. Det kommer också att leda till högre produktionskostnader inom livsmedelsproduktionen. Det gäller inte minst den arbetsbörda som kommer att krävas av yrkesmässiga användare för att föra in uppgifter i det nya elektroniska registret över integrerat växtskydd och användning av växtskyddsmedel.

Hushållningssällskapen anser att det bör finnas mycket mer att göra för att minska användningen av kemiska bekämpningsmedel i de länder i Europa som inte har kommit så långt i sitt minskningsarbete som vi har gjort i Sverige. Det vore rimligt att Sverige får ett erkännande samt en uppskattning och goodwill för det långsiktiga arbete som har utförts i Sverige med riskminimering och målet att minska användningen av kemiska bekämpningsmedel.

Det finns en övertro att utnyttjandet av satellitdata och precisionsodlingsteknik kan vara en stor del av lösningen för att nå minskningsmålet. Tiden är knapp till 2030 för att flertalet lantbrukare i Sverige ska vara mogna att använda precisionstekniken. Idag är det inte alltid rätt att använda precisionsodlingstekniken för att bekämpa vissa skadegörare och det behövs mer försök och utveckling för att utreda var de stora vinsterna finns med tekniken. I praktiken kombineras ofta olika bekämpningsinsatser, t. ex både fungicider och herbicider, och precisionsodlingsstrategierna kan se helt olika ut för insatserna och inte vara lämpliga att kombinera vid samma överfart med dagens teknik för huvuddelen av de yrkesmässiga användarna.

Det finns frågetecken hur de nya kraven på hållbar användning ska kontrolleras och vad som krävs för ett godkännande eller att bli underkänd, speciellt när IPM-åtgärder ska värderas i förhållande till olika miljömål. Det blir inte minst viktigt när hållbar användning av växtskyddsmedel även ska vara ekonomiskt hållbar.

Det kommer att krävas många kompetenta rådgivare inom branschen. Hur är det tänkt att rådgivarinsatserna ska finansieras? Ett rådgivningsbesök under året kommer sannolikt inte att hjälpa speciellt mycket.

Kommentarer till Kapitel IV, Integrerat växtskydd

Artikel 12

Punkt 2:

Rådgivarna ska ge råd som är förenliga med de tillämpliga grödspecifika bestämmelserna och med integrerat växtskydd.

Kommentar:

1. Vi som rådgivare ska ge råd som är förenliga med de tillämpliga grödspecifika bestämmelserna. Vem kommer att ta fram de grödspecifika bestämmelserna och hur detaljerade kommer dessa att vara? Kommer vi att få tycka till om dessa innan de ställs fast så att vi som rådgivare kan stå bakom dem?
2. De grödspecifika bestämmelsernas innehåll är centrala. Vilken blir nivån? Rådgivning på vetenskaplig grund tillämpas idag i oberoende rådgivning. Ser förslaget som onödigt krångligt.

Artikel 13

Punkt 2:

Användning av moderna odlingsmetoder, inklusive falsk såbädd, såtidpunkter, planttäthet, insädd, samodling, reducerad jordbearbetning, gallring och direktsädd.

Kommentar:

1. Vad menas med moderna odlingsmetoder förutom ovanstående som dessutom ska användas? Ska det vara "mode" i brukningsmetoderna?
2. Användningen av reducerad jordbearbetning och direktsädd kan leda till ett större behov av kemiska bekämpningsmedel, jämfört med en traditionell plöjning. Det går inte att generalisera att reducerad jordbearbetning och direktsädd skulle vara bättre än andra metoder.
3. Moderna metoder får tydliggöras. Nya moderna plogar tillverkas fortfarande och är viktiga utifrån Glyfosatens framtid för att hantera ogräs.
4. Moderna metoder tillämpas redan för att ge grödan bästa förutsättningar för god tillväxt och minskade problem med ogräs och skadegörare.
5. samodling kan ge bekymmer då avsättningen av den specifika grödan kan bli svår på grund av kvalitetsparametrar. Begreppet samodling är dåligt definierat och kräver en bättre definition för att kunna stå med i texten.
6. Plogen är ett utmärkt verktyg för att hantera både dicotylodona och monocotylodona växer/ogräs. Plogen har också sin plats i ett resistenstänk då den tillför en annan "mode of action" precis som direktsädd kan göra. Diversitet av olika insatsmedel är alltid att föredra.
7. Krävs en mer utförlig beskrivning om vad som avses med ekologisk infrastruktur på resp utanför produktionsanläggningar.

Punkt 3

De yrkesmässiga användarna ska övervaka skadegörare genom lämpliga metoder och verktyg. Dessa metoder och verktyg ska åtminstone omfatta något av följande:

- a) Fältobservationer.
- b) Vetenskapligt underbyggda system för varning, prognos och tidig diagnos, där så är möjligt.
- c) Rådgivning av professionella rådgivare.

Kommentar:

1. Vad gäller för växthus?
2. Vad menas med professionella rådgivare, omfattas säljande rådgivare i detta begrepp.
3. Detta görs redan på fältnivå inom oberoende rådgivning.

Punkt 7

När risken för resistens mot ett växtskyddsmedel är känd och mängden skadegörare kräver att växtskyddsmedel vid upprepade tillfällen används på grödorna ska de yrkesmässiga användarna tillämpa tillgängliga strategier mot resistens så att växtskyddsmedlet inte förlorar sin verkan. Om en växtskyddsåtgärd innebär användning av växtskyddsmedel vid upprepade tillfällen ska de yrkesmässiga användarna använda växtskyddsmedel med olika verkningsätt.

Kommentar:

1. Om det inte finns möjlighet till diversifiering på grund av att det inte finns alternativa mode of actions registrerade i det specifika landet, hur ska då denna regel appliceras? En sådan regel kräver en harmonisering av registreringsprocesser i de olika medlemsländerna som ger tillgång till fler mode of actions med biologiskt relevanta doseringar för den enskilda målorganismen.

Artikel 14

De yrkesmässiga användarnas dokumentation av förebyggande åtgärder och ingrepp vad gäller växtskydd och av rådgivning om användning av växtskyddsmedel.

Punkt 1.

När en yrkesmässig användare vidtar en förebyggande åtgärd eller gör ett ingrepp ska den yrkesmässiga användaren föra in i det elektroniska registret alla förebyggande åtgärder eller ingrepp och skälen till dessa åtgärder eller ingrepp, inklusive fastställande och bedömning av mängden skadegörare.

Kommentar:

1. Vi kan se att detta förslag kommer att medföra ett mycket omfattande merarbete med liten miljönytta. Många förebyggande åtgärder måste ses som ett helhetstänk över hela gården, inte enskilda skiften.

Punkt 2.

En yrkesmässig användare ska föra in elektronisk dokumentation i det elektroniska register över integrerat växtskydd och användning av växtskyddsmedel som avses i artikel 16, med uppgift om sin rådgivares namn samt datum för och innehållet i de råd som mottagits från rådgivaren i enlighet med artikel 26.3.

Kommentar:

1. Vem får vara rådgivare? Hur definieras den rollen? I artikel 26.3 står det ”oberoende rådgivare”. Det måste väl genomsyra all rådgivning? Det är viktigt att skapa en tydlighet kring vad en rådgivare resp. oberoende rådgivare är. T. ex en säljare från ett företag som säljer växtskyddsprodukter kan aldrig vara en oberoende rådgivare. Här krävs en tydlighet!
2. Förslaget ger ett betydligt ökat dokumentationskrav.

Artikel 15

Genomförande av integrerat växtskydd med hjälp av grödspecifika bestämmelser.

Kommentar:

1. Vem kommer att ta fram de grödspecifika bestämmelserna och hur kommer de att vara utformade? Vi vill betona komplexiteten i odlingsystem anpassade för varje företags unika förutsättningar.
2. Vad kommer att gälla för växthuskulturer? Exempelvis prydnadsväxter i växthus? Ska kulturspecifika bestämmelser tas fram för alla prydnadsväxtkulturer?
3. Hur ska skadegörare hanteras där det inte finns relevanta tröskelvärden för bekämpning? Tröskelvärden måste dessutom kontinuerligt uppdateras då dessa förändras med priset på åtgärden samt priset på avsalugrödan. Det måste också finnas relevanta flerårsförsök för att bekräfta tröskelvärdena. Det kräver tid och resurser för att få fram dessa tröskelvärden för många skadegörare. Hur ska en situation hanteras om det inte finns något tröskelvärde?
4. Har vi inte redan grödspecifika regler när det gäller växtskydd? Exempelvis användarvillkor för olika växtskyddsmedel.
5. Hur ska minor crops hanteras? Fröodling av gräs respektive klöver är ett konkret exempel där det kommer att bli en stor utmaning att få fram tröskelvärden. Vem har ansvar för att även dessa grödor ges en chans för odling i framtiden ur ett IPM perspektiv?
6. I punkt 8 rörande artikel 15 står att vid en revidering/uppdatering av en grödspecifik bestämmelse ska man minst 6 månader i förväg underrätta berörda parter enligt ett trepunktsschema. Detta är ett mycket omfattande och byråkratiskt sätt att hantera revideringar och uppdateringar. Det kan finnas själ att en uppdatering måste gå snabbt och kan kosta enskilda lantbrukare mycket pengar om så inte sker på grund av ett ineffektivt stelbent system. Systemet måste kunna lita på att berörda myndigheter i de enskilda länderna tar sitt ansvar och gör sitt jobb på ett korrekt sätt.

Artikel 16

Elektroniskt register över integrerat växtskydd och användning av växtskyddsmedel.

Punkt 1a

Information om alla förebyggande åtgärder som vidtagits eller ingrepp som gjorts och om skälen till dessa åtgärder eller ingrepp i enlighet med artikel 14.1.

Kommentar:

1. Att registrera alla förebyggande åtgärder kommer att innebära en mycket omfattande dokumentation av en mycket stor andel odlingsåtgärder. Detta kommer att ta mycket resurser i anspråk främst i form av tid från odlarna som redan nu är mycket hårt pressade ekonomiskt och det finns inget utrymme för detta utan en ekonomisk kompensation.
2. Inom växthusbranschen används dessutom inte något digitalt system i dagsläget.
3. Tidigare erfarenheter från system med registrering av insatsmedel hos växthusproducenter, är att det tog alltför mycket tid i anspråk och att odlarna inte fick tillräckligt mycket ut av dokumentationen för att försvara den arbetsbördan.

4. Vad kommer odlarna själva att få ut av denna dokumentation? Arbetsbördan är redan mycket stor för våra odlare och att kräva en omfattande utökad dokumentation är inte rimligt utan ekonomisk ersättning till samtliga odlare även de som inte omfattas av gårdsstöden.

Punkt 2

De register som avses i punkt 1 ska vara tillgängliga för de yrkesmässiga användarna så att de kan föra in den elektroniska dokumentationen i enlighet med artikel 14.

Kommentar:

1. För att undvika onödig och ineffektivt dubbelarbete måste det nationella elektroniska registret kunna importera data från marknadens verktyg för fältdokumentation, t. ex DataVäxt och Datalogisk. Detta måste vara ett prioriterat område samt en självklarhet i vår digitala värld.

Kommentarer till Kapitel V, Användning, lagring och bortskaffande av växtskyddsmedel.

Artikel 18

Användning av växtskyddsmedel i känsliga områden.

Punkt 1

Växtskyddsmedel får inte användas i känsliga områden eller inom tre meter från sådana områden. Denna buffertzona på tre meter får inte inskränkas genom användning av alternativa riskreducerande metoder.

Kommentar:

1. Hur definieras känsliga områden? Det är mycket viktigt att dessa definieras tydligt. Beroende på definition kan det få stora konsekvenser på enskilda fält för hur växtskyddsmedel får appliceras runt om fältet beroende på omgivning. Det kan bli stora arealer som inte får behandlas och för mindre skiften göra dem obrukbara.

2. Måste dessa buffertzoner vara beväxta på något sätt eller ska de fås hållas svarta? Beväxt eller svart kan båda ha sina enskilda fördelar beroende på fältets premisser och problem.

Punkt 2

Medlemsstaterna får upprätta större obligatoriska buffertzoner i anslutning till känsliga områden.

Kommentar:

1. Detta skapar en upplevd rättsosäkerhet bland lantbrukare i olika länder då man skapar tolkningsföreträde. Om större skyddsavstånd ska få bestämmas av det enskilda landet ska det kompenseras med motsvarande intäktsbortfall för den enskilda lantbrukaren. Dessa pengar ska kompenseras med nationell finansiering från det enskilda landets stadsbudget och inte tas från de pengar som kommer via EU.

Artikel 23

Rådgivning om användning av ett växtskyddsmedel till en yrkesmässig användare får endast ges av en rådgivare som fått ett utbildningsbevis utfärdat för genomgångna kurser för rådgivare i enlighet med artikel 25 eller som har ett bevis på registrering i ett centralt elektroniskt register för sådana genomgångna kurser i enlighet med artikel 25.5.

Kommentar:

1. Vad är rådgivning? En säljare som ger information om användningen av sina produkter, är det rådgivning? Var går gränsen mellan rådgivning och information, t. ex om användarvillkoren för växtskyddsprodukter?

Kommentarer till Kapitel VII, Utbildning, information och medvetenhöjande åtgärder.

Artikel 26

System för oberoende rådgivning.

Punkt 2

Den behöriga myndighet som avses i punkt 1 ska säkerställa att alla rådgivare som registreras i det system som avses i samma punkt (oberoende rådgivare) inte befinner sig i någon intressekonflikt eller – framför allt – i en situation som direkt eller indirekt skulle kunna påverka deras förmåga att utföra sina arbetsuppgifter på ett opartiskt sätt.

Kommentar:

1. Vilka typer av intressekonflikter avses? Försäljning av växtskydd? Varken en säljare av växtskydd eller någon annan anställd (som inte är direkt säljare) från en säljande organisation av växtskydd kan anses som oberoende rådgivare. Det är viktigt att påtala och förtydliga.

2. Föreligger det en intressekonflikt om rådgivaren samtidigt säljer rådgivningstjänster till samma lantbrukare som får råd?

Punkt 3

Varje yrkesmässig användare ska minst en gång om året anlita en oberoende rådgivare för att få sådana strategiska råd som avses i punkt 4.

Kommentar:

Godkänns både fysiskt och digitala möten i ordet ”anlita”? Räcker det med telefonkontakt? Krävs det något bevis eller någon dokumentation från rådgivningen?

Punkt 4c

Metoder för precisionsjordbruk, inklusive användning av rymddata och rymdtjänster.

Kommentar:

Det är viktigt att metoderna i punkten 4c är utvärderade i forskning och försök både med avseende på odlingsekonomi och biologisk effekt.

Punkt 4e

Om kemiska växtskyddsmedel är nödvändiga, åtgärder för att på ett ändamålsenligt sätt minimera riskerna för människors hälsa och miljön, särskilt för den biologiska mångfalden, inklusive pollinatörer, av sådan användning, inklusive riskreducerande åtgärder och riskreducerande metoder.

Kommentar:

För att kunna ger råd om detta krävs lättillgänglig information för yrkesmässig användare och rådgivare. Idag finns inte detta.

Stockholm

A handwritten signature in blue ink, consisting of several fluid, connected strokes. The signature is written in a cursive style, with a prominent horizontal line across the middle and a vertical stroke on the right side.

Bo Selerud
Förbundsdirektör

Hushållningssällskapens Förbund